

Sysmän kunta

Viite: Lausuntopyyntö 10.12.2024

Asia: Pietilänvuoren ranta-asemakaavan muutos OAS ja valmisteluvaihe, Sysmä

Karttaako Oy on laatimassa yksityishenkilön toimeksiannosta ranta-asemakaavan muutosta Sysmän Pietilänvuorella. Suunnittelualue sijaitsee Sysmän keskustasta noin 12 km länsiluoteeseen. Ranta-asemakaavan muutos koskee kolmea palstaa tiloista Pietilä 781-414-3-178 sekä Saaristo 781-414-3-203. Saariston tilaan kuuluva pieni Reimariluoto ei ole mukana suunnittelualueessa. Tila 781-414-3-203 sisältää suunnittelualueen pohjoisosan Sorkkasaaren ja Kuuperinsaaren osa-alueita. Kiinteistö 781-414-3-178 puolestaan sijoittuu Töijensaloon Pietilänlahden lounaisosaan. Tällä tilalla sijaitsee myös Pietilän tilakeskus. Suunnittelualueen pinta-ala on n. 16 ha.

Kaavamutoksen tavoitteena on osoittaa kaksi rakennuspaikkaa, yksi kummallekin tilalle. Toinen rakennuspaikoista hyödynnetään Pietilän pihapiirin laajentamiseen ja rakennusoikeuden nostamiseen. Saaristolle kuuluva rakennuspaikka puolestaan osoitetaan Kuuperinsaareen tavanomaisena lomarakennuspaikkana (RA).

Pyydettyä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 18.11.2024 päivätystä valmisteluvaiheen aineistosta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alue oli osa Päijänteen ranta-alueiden osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventoinnin tutkimusaluetta vuonna 2012 (*E. Sorvali 2012: Sysmä, Päijänteen ranta-alueiden osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi*). Inventointi perustui silloiseen ranta-alueiden osayleiskaavan muutokseen, jossa Pietilänvuoren ranta-asemakaavan muutosaluetta ei tutkittu. Suunnitelma-alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia muinaisjäännöksiä, mutta samoilta korkeuksilta Päijänteen rannoilta tunnetaan esihistoriallisia ja historiallisen ajan kohteita. Suunnittelualueen lähistöllä sijaitsee mm. historiallisen ajan tervahauta (*Kyöstilä*, mj. rek. 1000007066). Museoverkon vinovalovarjosteessa on alueen lounaisosassa havaittavissa rinkulamainen kuoppa, joka sopisi piirteidensä perusteella historiallisen ajan tervahaudaksi tai hiilimiiluksi (ETRS89-TM35FIN: 6821834, 421184) - havainto olisi syytä tarkistaa. Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää ranta-asemakaavan muutosalueen tarkastusta/inventointia ja mahdollisten suojeltavien kohteiden huomioimista hankkeessa muinaismuistolain (295/1963) edellyttämällä tavalla. Koska kyse on lyhyehköstä/nopeasta tarkastuksesta, museo voi pyynnöstä suorittaa sen virkatyönään keväällä 2025. Halutessaan tarkastuksen voi tilata myös ulkopuoliselta toimijalta. Lista arkeologisia kenttätöitä

tarjoavista toimijoista löytyy Museoviraston internetsivulta kohdasta *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*.

Kaavaselostuksen luonnoksen kohdasta *2.142 Muinaisjäänökset, Olemassa olevat arkeologiset selvitykset* (sivu 18) on syytä ottaa pois kohdat *Museoviraston muinaisjäänösrekisteri ja Päijät-Hämeen kiinteät muinaisjäänökset / Päijät-Hämeen liitto 2008*. Kumpikaan niistä ei ole selvitys eikä muinaisjäänöstietojen tarkistaminen ko. aineistosta vastaa varsinaista muinaisjäänösselvitystä. Sama huomio koskee Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohtaa *Olemassa olevat selvitykset, Arkeologiset selvitykset* (sivu 8).

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta museolla ei ole kaavaluonnoksesta muuta huomautettavaa.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Suunnittelualue ei sijaitse rakennetun kulttuurympäristön tai maiseman arvoalueella. Alueella ei sijaitse selvityksissä tunnistettua maakunnallisesti tai paikallisesti arvokasta rakennusperintöä. Pietilän tila on kaavoittajalle toimitetun kartta-aineiston mukaan sijainnut paikallaan jo 1860-luvulta lähtien, mahdollisesti jo aikaisemminkin. Tilakeskuksen alueella on päärakennuksen lisäksi useita eri-ikäisiä talous- ja piharakennuksia, joista on kaavaselostuksessa valokuvia. Voimassa olevassa asemakaavassa (1994) Pietilän tilakeskukselle osoitettu merkintä RA/s määräykseen ollaan siirtämässä myös uuteen ranta-asemakaavaan.

Pietilän tilakeskuksen kaavamääräystä halutaan muuttaa mahdollistamaan nykyinen loma-asuminen, ja myös vakituinen asuminen tulevaisuudessa. Rakennuspaikan rakennusoikeutta nostettaisiin kaavamutoksella 1000 k-m²:iin. Käytännössä näin suuri rakennusoikeuden nosto aiheuttaisi perinnetilan rakennuskannan osittaisen häviämisen ja samalla alueen maisemallisen ilmeen muuttumisen. Museon näkemyksen mukaan tilakeskuksen rakennushistorialliset arvot tulee tarkemmin selvittää inventoimalla, ja saadun tiedon perusteella arvioida ranta-asemakaavan muutoksen vaikutuksia rakennuskantaan ja maisemaan. Tämän jälkeen pystytään tarkemmin määrittelemään alueeseen ja rakennuskantaan kohdistuvat suojelumerkinnot.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Tomi Kuljukka

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus